

ΕΘΝΙΚΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Υπό την Εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας,
Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΔΕΛΤΙΟ 3/2015

Παιδούση Χρύσα
Νοέμβριος 2015

Οι στατιστικές για την εκπαίδευση & κατάρτιση των νέων 18-24 ετών

Νοέμβριος 2015

1. Εισαγωγικά σχόλια

Στο 2^ο τεύχος της στατικής ενημέρωσης του ΕΙΕΑΔ που αναφερόταν στη συμμετοχή του πληθυσμού 25-64 ετών σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ή κατάρτισης (διά βίου μάθησης)¹ καταγράφηκαν τα πολύ χαμηλά ποσοστά της Ελλάδας, σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρατηρήθηκε, επίσης, ότι όσο αυξάνεται η ηλικία του πληθυσμού τόσο μειώνεται η συμμετοχή του σε εκπαιδευτικές δράσεις.

Το παρόν δελτίο επικεντρώνεται στη συμμετοχή των νεώτερων σε ηλικία ατόμων, 18-24 ετών σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ή κατάρτισης, κατά την περίοδο 2007-2014, δηλαδή, λίγο πριν και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης που πλήττει την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες στη νέα γενιά. Πιο συγκεκριμένα διερευνώνται τα ποσοστά των νέων ανδρών και γυναικών που είναι ενταγμένοι/ες σε κάποια εκπαιδευτική δραστηριότητα, σε μια από τις πιο δυναμικές και καθοριστικές φάσεις της ζωής τους, τη μετεφηβική ηλικία. Τα στοιχεία αναλύονται με βάση το φύλο, την εργασιακή κατάσταση αλλά και τον βαθμό αστικότητας των περιοχών προέλευσης των νέων. Τα στατιστικά δεδομένα συγκρίνονται με αντίστοιχα επιλεγμένων χωρών μελών της Ε.Ε.-28, έτσι ώστε να εκτιμηθεί η θέση της Ελλάδας αναφορικά με τις χώρες αυτές. Τέλος, διατυπώνονται γενικά σχόλια βάσει των παρατηρήσεων και συμπερασμάτων που εξάγονται από την ανάλυση των στοιχείων.

Και σε αυτή την ενημέρωση τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι της Eurostat², τα οποία μας επιτρέπουν τη διαχρονική και συγκριτική με άλλες χώρες μελέτη τους.

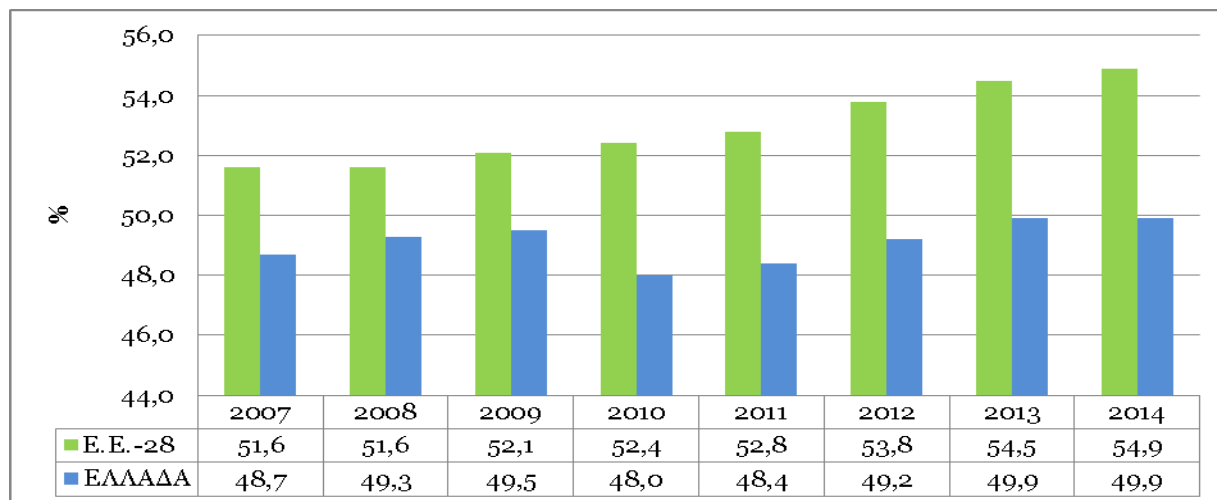
¹ Παϊδούση Χ., (2014), «Οι στατιστικές για τη Διά Βίου Μάθηση (ΔΒΜ): η θέση της Ελλάδας ανάμεσα στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου και Βορρά», Στατιστική Ενημέρωση, Δελτίο, 2/2014, ΕΙΕΑΔ, <http://www.eiead.gr/publications/docs/%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%95%CE%9D%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%A1%CE%A9%CE%A3%CE%97.pdf>

² Τα στοιχεία της Eurostat αφορούν τη συμμετοχή των νέων 18-24 ετών σε δραστηριότητες τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Περιλαμβάνουν, δηλαδή, τόσο την παρακολούθηση Πανεπιστημίου, Κολλεγίου, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Επαγγελματικές Σχολές όσο και προγραμμάτων και σεμιναρίων κατάρτισης κατά τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες πριν από τη διενέργεια της έρευνας.

2. Γενική εξέλιξη

Με βάση τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (EUROSTAT) τεκμαίρεται κατ' αρχήν ότι στη διάρκεια των ετών 2007-2014, τα ποσοστά συμμετοχής σε εκπαίδευση ή κατάρτιση των νέων 18-24 ετών είναι πολύ υψηλότερα από ότι για τις μεγαλύτερες ηλικίες ελλήνων. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο το μικρότερο ποσοστό 48% σημειώνεται το 2010 και το μέγιστο 49,9% το 2013 και 2014, ενώ την ίδια περίοδο ο ευρωπαϊκός μέσος όρος των χωρών της Ε.Ε-28, βρίσκεται ανάμεσα στο 51,6% (2007) και το 54,9% το 2014.

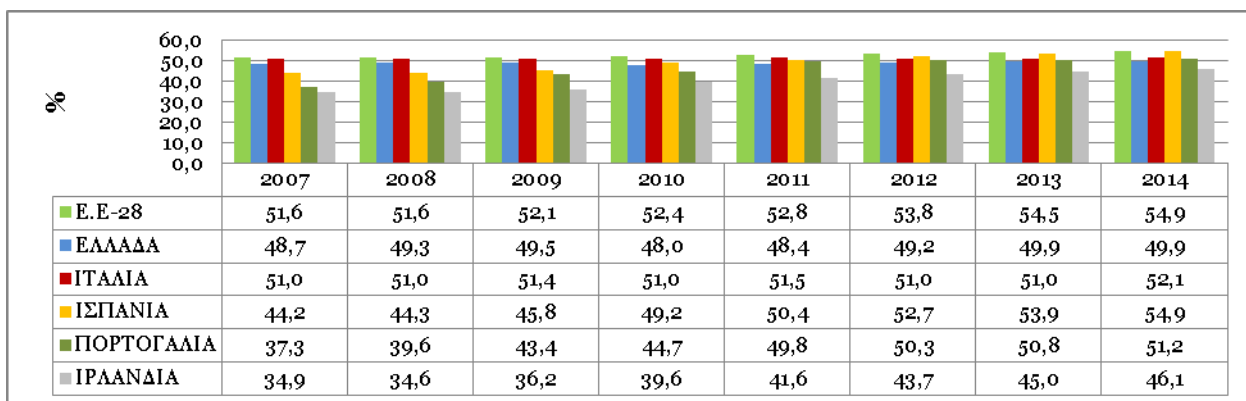
Διάγραμμα 1: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού 18-24 ετών Ε.Ε-28 και στην Ελλάδα, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

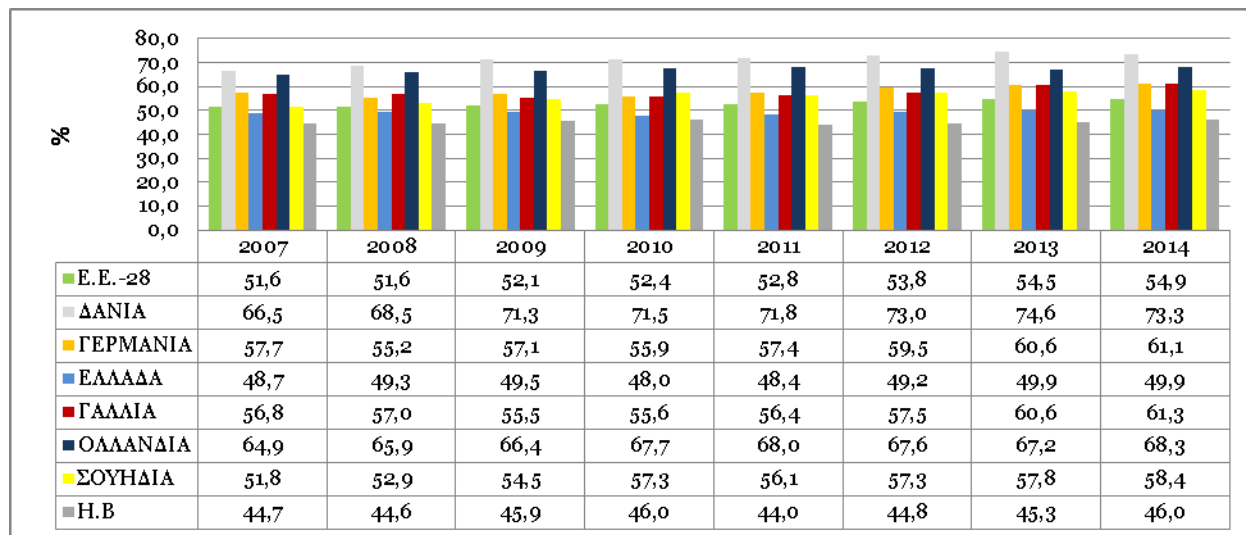
Η μελέτη της διαχρονικής εξέλιξης των ποσοστών δείχνει ότι δεν σημειώνεται κάποια σημαντική διακύμανση από χρονιά σε χρονιά, ενώ το 2014, το ποσοστό αγγίζει το υψηλότερο σημείο της περιόδου 2007-2014. Συνεχή αυξητική τάση παρουσιάζουν, επίσης και τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά ποσοστά. (Διάγραμμα 1 & 2)

Διάγραμμα 2: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού 18-24 ετών σε χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου και την Ιρλανδία, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

Η σύγκριση των στοιχείων της Ελλάδας με αυτά των χωρών του νότου, καθώς και της Ιρλανδίας, κατά τα έτη 2007-2014 (Διάγραμμα 2) δείχνει ότι και σε αυτές τις χώρες καταγράφεται αύξηση στα ποσοστά συμμετοχής και μάλιστα σημαντικότερη από ότι στην Ελλάδα, με εξαίρεση την Ιταλία η οποία διατηρεί τα ίδια μεγέθη σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Η Ισπανία το 2014 αγγίζει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, τη δεύτερη καλύτερη επίδοση έχει η Ιταλία (η οποία όμως όπως είπαμε, δεν αυξάνει τα ποσοστά απλά τα διατηρεί), ακολουθεί η Πορτογαλία, η οποία κάνει ένα εντυπωσιακό άλμα από το 2007 στο 2014, χωρίς να εμποδίζεται, όπως φαίνεται από την οικονομική κρίση, στη συνέχεια έρχεται η Ελλάδα και τελευταία η Ιρλανδία. Η Πορτογαλία και η Ιρλανδία, δύο χώρες οι οποίες την προηγούμενη δεκαετία είχαν μικρά ποσοστά συμμετοχής των νέων 18-24 ετών σε εκπαίδευση ή κατάρτιση, πραγματοποίησαν τα τελευταία χρόνια σημαντική πρόοδο (Διάγραμμα 2) εναρμονιζόμενες με τις γενικότερες ευρωπαϊκές τάσεις για περισσότερη εκπαίδευση ή κατάρτιση με στόχο την οικονομική και κοινωνική ένταξη των νέων.

Διάγραμμα 3: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού 18-24 ετών σε χώρες του ευρωπαϊκού βορρά και το Ηνωμένο Βασίλειο, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

Όπως για τις ηλικίες πάνω από 25 ετών έτσι και στην ηλικιακή ομάδα 18-24 ετών τα ποσοστά σε χώρες της Δυτικής, Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης, είναι αρκετά υψηλότερα από αυτά των νότιων ευρωπαίων, με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο που παρουσιάζει «μεσογειακά» νούμερα. Μελετώντας τη διαχρονική εξέλιξη των στοιχείων εξαγονται ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις. Η Δανία, για παράδειγμα, καθ' όλη τη διάρκεια των επτά ετών σημειώνει τα υψηλότερα ποσοστά και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από τις άλλες χώρες, στη συνέχεια έρχεται η Ολλανδία, η οποία επιδεικνύει επίσης υψηλές επιδόσεις στην ένταξη των νέων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, από την άλλη, κατά το διάστημα 2007-2014, τα ποσοστά των νέων που συμμετέχουν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση καταγράφουν μια υποτονική πορεία, καταλήγοντας το 2014 σε ποσοστό 46%, κατώτερο και από αυτό της Ελλάδας (49,9%). Η εξέλιξη αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί συμβαίνει σε μια χώρα η οποία ήταν για χρόνια πρωτοπόρος αλλά και πρότυπο για πολλές ευρωπαϊκές και μη χώρες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.³

³ Το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει ένα από τα παλαιότερα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στον κόσμο. Έχει ένα πλέγμα οργανισμών με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας, την ευελιξία και τη διαφάνεια στις διαδικασίες κατάρτισης και πιστοποίησης, καθώς και στην αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων. Όπως και στην Πανεπιστημιακή εκπαίδευση, το Η.Β. έχει επιτύχει μια σημαντική παγκόσμια παρουσία στην «αγορά» της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, προωθώντας την τεχνογνωσία του για τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, το εκπαιδευτικό υλικό, την

Μια άλλη ενδιαφέρουσα διαπίστωση είναι ότι τα τρία τελευταία χρόνια, εν μέσω παρατεταμένης ύφεσης, παρατηρείται ανοδική εξέλιξη των μεγεθών συμμετοχής (άλλοτε μικρή, άλλοτε μεγαλύτερη) τόσο σε χώρες του βορρά, όσο και στις χώρες της νότιας Ευρώπης. Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι η Γερμανία, που εφαρμόζει κατ' εξοχήν το «δυϊκό» σύστημα εκπαίδευσης-κατάρτισης-μαθητείας για την ηλικιακή ομάδα 18-24, δεν καταγράφει εντυπωσιακά ποσοστά, τουλάχιστον συγκρινόμενα με αυτά της Δανίας, της Ολλανδίας ή της Γαλλίας.

Πίνακας 1: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού 18-24 ετών στις χώρες της Ε.Ε.2007-2014

ΧΩΡΑ/ΕΤΟΣ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ε.Ε.-28	51,6	51,6	52,1	52,4	52,8	53,8	54,5	54,9
ΒΕΛΓΙΟ	43,6	45,1	46,1	47,5	44,2	47,1	48,6	50,8
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	37,3	39,1	38,1	38,2	40,8	42,0	43,4	43,6
ΔΗΜ. ΤΣΕΧΙΑΣ	42,0	44,5	45,2	47,8	52,4	52,3	51,4	50,5
ΔΑΝΙΑ	66,5	68,5	71,3	71,5	71,8	73,0	74,6	73,3
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	57,7	55,2	57,1	55,9	57,4	59,5	60,6	61,1
ΕΣΘΟΝΙΑ	56,8	55,2	56,5	60,9	59,4	60,6	60,0	56,6
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	34,9	34,6	36,2	39,6	41,6	43,7	45,0	46,1
ΕΛΛΑΔΑ	48,7	49,3	49,5	48,0	48,4	49,2	49,9	49,9
ΙΣΠΑΝΙΑ	44,2	44,3	45,8	49,2	50,4	52,7	53,9	54,9
ΓΑΛΛΙΑ	56,8	57,0	55,5	55,6	56,4	57,5	60,6	61,3
ΚΡΟΑΤΙΑ	43,1	42,7	39,9	39,5	42,4	46,4	46,2	43,7
ΙΤΑΛΙΑ	51,0	51,0	51,4	51,0	51,5	51,0	51,0	52,1
ΚΥΠΡΟΣ	36,8	36,9	36,0	37,0	35,7	39,2	38,1	37,8
ΛΕΤΟΝΙΑ	45,0	45,6	45,2	46,9	49,2	48,8	49,5	47,7
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	54,7	58,8	55,8	55,4	58,0	56,5	54,4	53,3
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	58,7	58,8	57,3	61,5	65,8	62,4	56,9	56,4
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	50,5	50,7	50,4	50,4	49,7	49,1	47,6	46,6
ΜΑΛΤΑ	32,2	37,0	33,5	36,5	34,6	38,8	41,5	38,9
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	64,9	65,9	66,4	67,7	68,0	67,6	67,2	68,3
ΑΥΣΤΡΙΑ	47,3	47,8	49,0	50,7	51,2	53,0	52,7	54,1
ΠΟΛΩΝΙΑ	64,7	65,1	63,7	62,7	61,6	61,7	61,1	58,9
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	37,3	39,6	43,4	44,7	49,8	50,3	50,8	51,2
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	42,6	44,1	42,4	41,8	42,6	43,4	43,4	45,7
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	63,1	63,2	65,0	69,7	73,2	71,1	70,1	69,2

πιστοποίηση των γνώσεων και προγραμμάτων μάθησης (UK Vocational Education and Training (VET) Towards a Comprehensive Strategy for International Development May 2012) https://www.aoc.co.uk/sites/default/files/UK_VET_May_2012.pdf

ΣΛΟΒΑΚΙΑ	41,3	43,5	44,3	46,9	47,6	46,9	47,4	46,5
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	61,4	60,7	61,0	61,9	61,3	60,7	60,5	59,7
ΣΟΥΗΔΙΑ	51,8	52,9	54,5	57,3	56,1	57,3	57,8	58,4
ΗΝΩΜ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	44,7	44,6	45,9	46,0	44,0	44,8	45,3	46,0

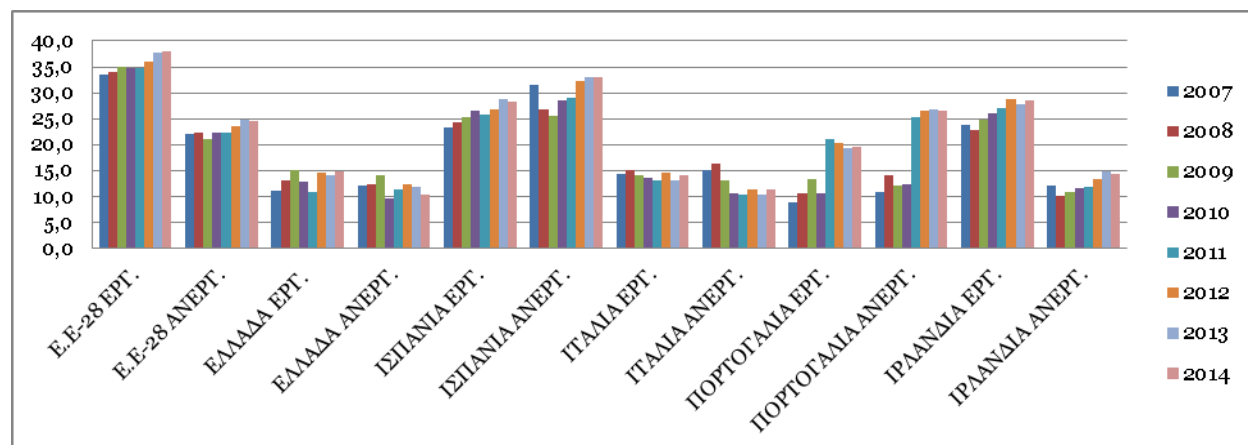
Πηγή : Eurostat, 2015

Αν τέλος συγκριθούν τα ποσοστά που καταγράφονται στην Ελλάδα μεταξύ 2007-2014 με των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών διαπιστώνεται ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην μέση περίπου των Ε.Ε-28, κυρίως γιατί υπερβαίνει τα ποσοστά των νεώτερων μελών της Ε.Ε.-28 όπως της Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Ουγγαρίας, Κροατίας κλπ.

3. Συμμετοχή σε εκπαίδευση, κατάρτιση και κατάσταση απασχόλησης

Συνδυάζουν εργασία και σπουδές οι νέοι και οι νέες στην Ελλάδα; Τι συμβαίνει σε άλλες χώρες όπως τη Γερμανία ή τη Δανία;

Διάγραμμα 4: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού 18-24 ετών, ανά κατάσταση απασχόλησης, σε χώρες του ευρωπαϊκού νότου και την Ιρλανδία, 2007-2014

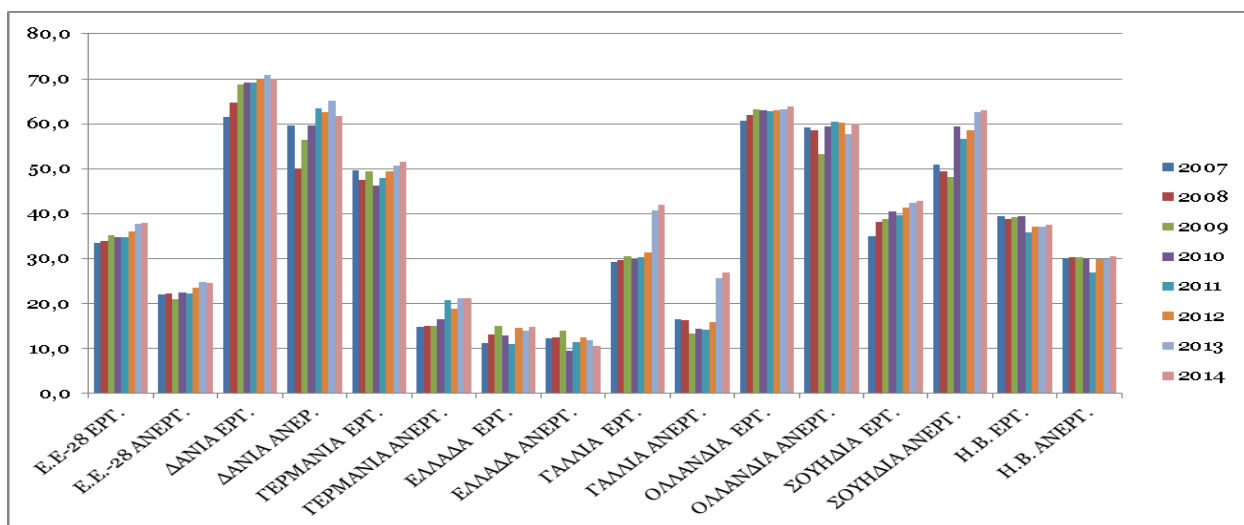
Πηγή : Eurostat, 2015

Από το Διάγραμμα 4, διαπιστώνεται ότι στην Ελλάδα, με εξαίρεση τα έτη 2007 και 2011 καταγράφεται μια μικρή υπεροχή των εργαζόμενων σε δράσεις εκπαίδευσης ή κατάρτισης από ότι των ανέργων. Το 2013 τα ποσοστά ήταν 14% και 11,8% αντίστοιχα, ενώ το 2014, 14,9% και 10,5%. Αν και οποιαδήποτε ερμηνεία της τάσης αυτής είναι αρκετά «μετέωρη», μπορεί να διατυπωθούν διάφορες υποθέσεις, όπως ότι: οι άνεργοι που επιδιώκουν να εκπαιδευτούν μειώνονται λόγω χαμηλών προσδοκιών στην αγορά

εργασίας (ρεκόρ ανεργίας στη χώρα μας), είτε ότι αυξάνεται με γοργότερους ρυθμούς ο αριθμός των εργαζομένων που εκπαιδεύονται προκειμένου να διασφαλίσουν την εργασία τους σε περιόδους με αυξημένο ανταγωνισμό και εργασιακή επισφάλεια. Παρόμοια τάση ισχύει για τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.-28 όπου στο σύνολο της το ποσοστό των εργαζομένων νέων που συμμετέχουν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση είναι υψηλότερο από αυτό των ανέργων, καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο.

Κάποιες χώρες της νότιας Ευρώπης, ωστόσο, διαφοροποιούνται. Η Ισπανία και η Πορτογαλία φαίνεται να «προωθούν» τα τελευταία τέσσερα χρόνια, χρόνια της οικονομικής κρίσης και της αύξησης της νεανικής ανεργίας, την ένταξη σε εκπαίδευση ή κατάρτιση κυρίως των νέων ανέργων (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 5: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού 18-24 ετών, ανά κατάσταση απασχόλησης, σε χώρες του ευρωπαϊκού βορά και του Η.Β, 2007-2014

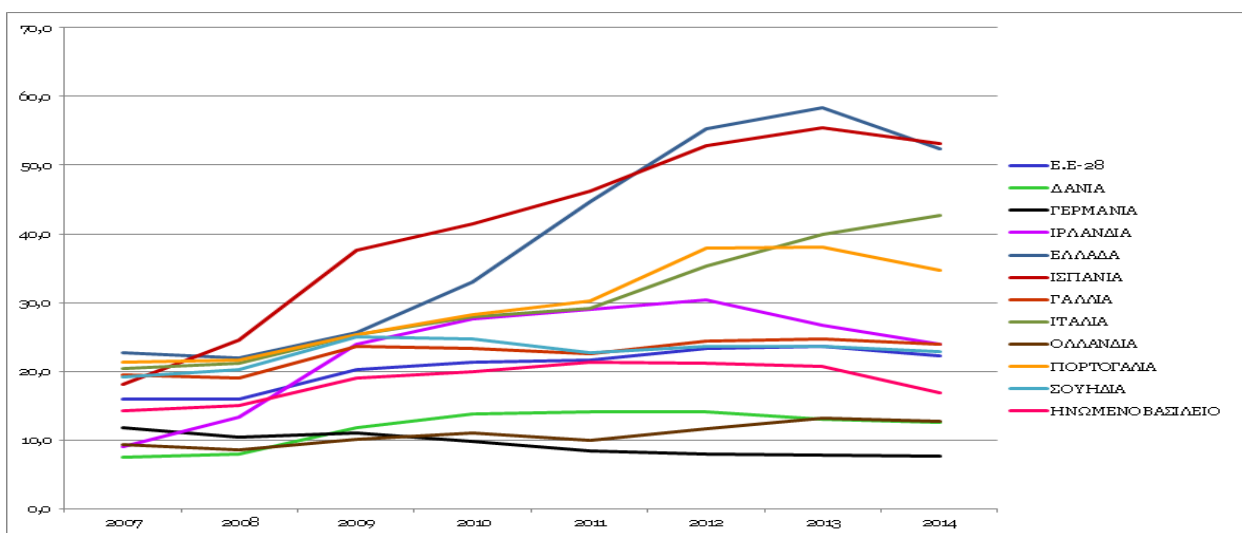
Πηγή : Eurostat, 2015

Σε πέντε από τις έξι χώρες της βόρειας, δυτικής και κεντρικής Ευρώπης που εξετάζονται, (Διάγραμμα 5) οι συμμετέχοντες σε εκπαίδευση ή κατάρτιση είναι και εργαζόμενοι. Μάλιστα στη Γερμανία, η οποία αποτελεί όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, χώρα μοντέλο για την εφαρμογή του «δυϊκού συστήματος», δηλαδή του συνδυασμού εκπαίδευσης και εργασίας, η διαφορά των ποσοστών συμμετοχής μεταξύ εργαζομένων και ανέργων είναι η πιο εντυπωσιακή. Το 2014, για παράδειγμα οι εργαζόμενοι-εκπαιδευόμενοι στη Γερμανία άγγιζαν το 51,5% ενώ οι άνεργοι-εκπαιδευόμενοι το 21,1%. Εξαιρέση στον κανόνα, των χωρών αυτών αποτελεί η

Σουηδία, η οποία ενισχύει σημαντικά τη συμμετοχή των ανέργων σε εκπαιδευτικές δράσεις, με αποτέλεσμα το 2014 οι άνεργοι που ήταν ενταγμένοι σε εκπαίδευση ή κατάρτιση να είναι σημαντικά περισσότεροι από τους/τις εργαζομένους/νες (63% και 42,8% αντίστοιχα).

Η σύγκριση των ποσοστών συμμετοχής των νέων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση με τα ποσοστά της νεανικής ανεργίας στις χώρες που εξετάζονται, δείχνει ότι δεν υπάρχει άμεση θετική σχέση μεταξύ τους.

Διάγραμμα 6: Ποσοστά ανεργίας, πληθυσμού 18-24 ετών, σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

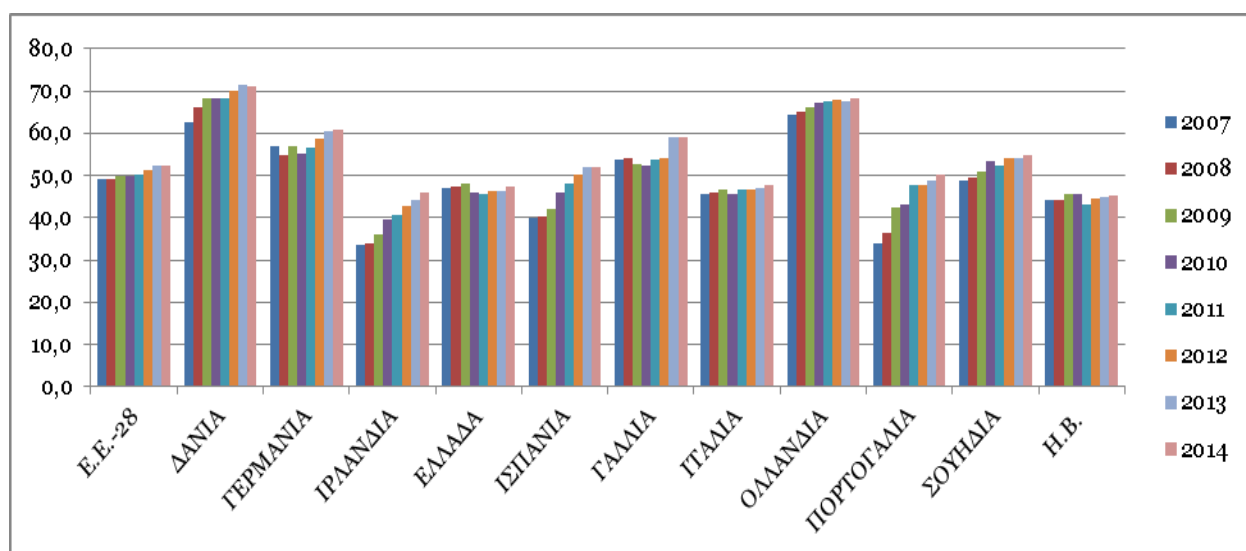
Δεν παρατηρείται δηλαδή μια ομοιόμορφη συμπεριφορά των χωρών με υψηλή νεανική ανεργία, όπως Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία απέναντι στην ένταξη των νέων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση. Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια και παρά την ραγδαία επιδείνωση των ποσοστών απασχόλησης των νέων, οι περισσότεροι/ες νέοι/ες στην εκπαίδευση και κατάρτιση είναι και εργαζόμενοι ή μαθητευόμενοι, όπως εξάλλου στην Ιταλία και την Ιρλανδία. Αντίθετα στην Ισπανία και στην Πορτογαλία, οι εκπαιδευόμενοι/νες ή καταρτιζόμενοι/νες άνεργοι/ες υπερέχουν. Φαίνεται ότι σε αυτές τις χώρες η ένταξη των νέων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση αποτελεί ένα εργαλείο απόκτησης ή διατήρησης δεξιοτήτων για την ανάσχεση της ανεργίας και την επιστροφή τους στην απασχόληση.

4. Συμμετοχή σε εκπαίδευση, κατάρτιση και φύλο

Μία σημαντική παράμετρος επίσης ως προς τα ποσοστά συμμετοχής σε εκπαίδευση ή κατάρτιση από χώρα σε χώρα της Ε.Ε.-28 είναι το φύλο. Σε γενικές γραμμές, από τα στοιχεία της EUROSTAT (Διάγραμμα 7 και Διάγραμμα 8), διαπιστώνεται, ότι οι γυναίκες στην Ε.Ε.-28, καταγράφουν υψηλότερα ποσοστά στην εκπαίδευση ή κατάρτιση από ότι οι άνδρες.

Σε δύο από τις χώρες που εξετάζουμε, τη Γερμανία και την Ολλανδία, τα ποσοστά συμμετοχής ανδρών και γυναικών είναι παραπλήσια καθ' όλη τη διάρκεια των επτά ετών, ενώ η Δανία είναι η χώρα όπου, το γυναικείο φύλο είναι σαφώς το πιο δραστήριο στον τομέα αυτό.

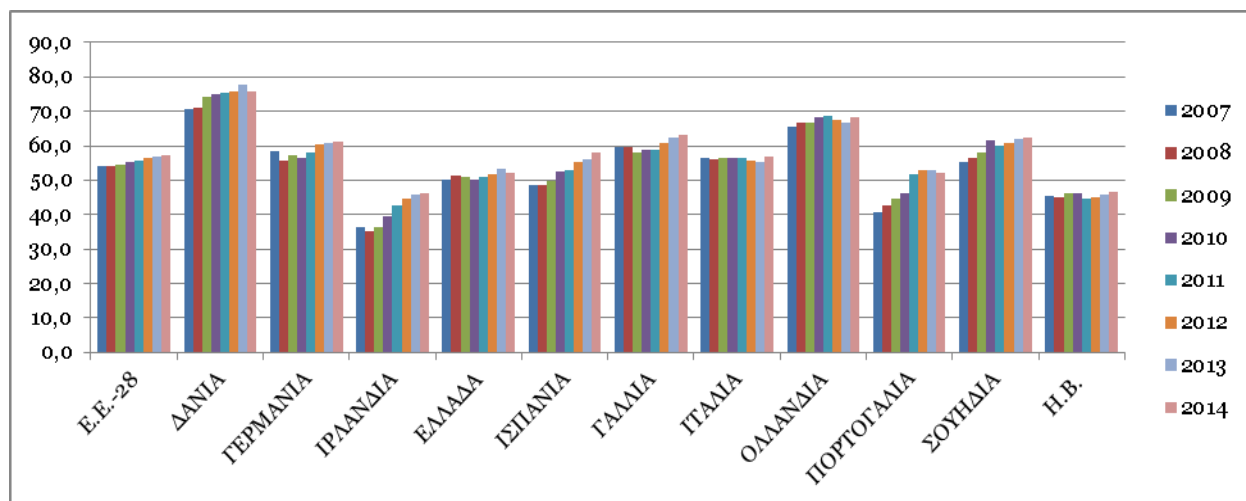
Διάγραμμα 7: Ποσοστό συμμετοχής **ανδρών** σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, ηλικίας 18-24 ετών, σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

Στην Ελλάδα, τα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών σε δράσεις εκπαίδευσης ή κατάρτισης στο διάστημα 2007-2014, είναι μεγαλύτερα από αυτά της Ιρλανδίας, λίγο υψηλότερα από αυτά της Πορτογαλίας και της Ισπανίας έως το 2010, χρονιά που η Ισπανία αρχίζει να καταγράφει υψηλές επιδόσεις γενικά στα ποσοστά εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που εξετάζονται εδώ, τα ποσοστά υπολείπονται σημαντικά.

Διάγραμμα 8: Ποσοστό συμμετοχής **γυναικών** σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, ηλικίας 18-24 ετών, σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, 2007-2014

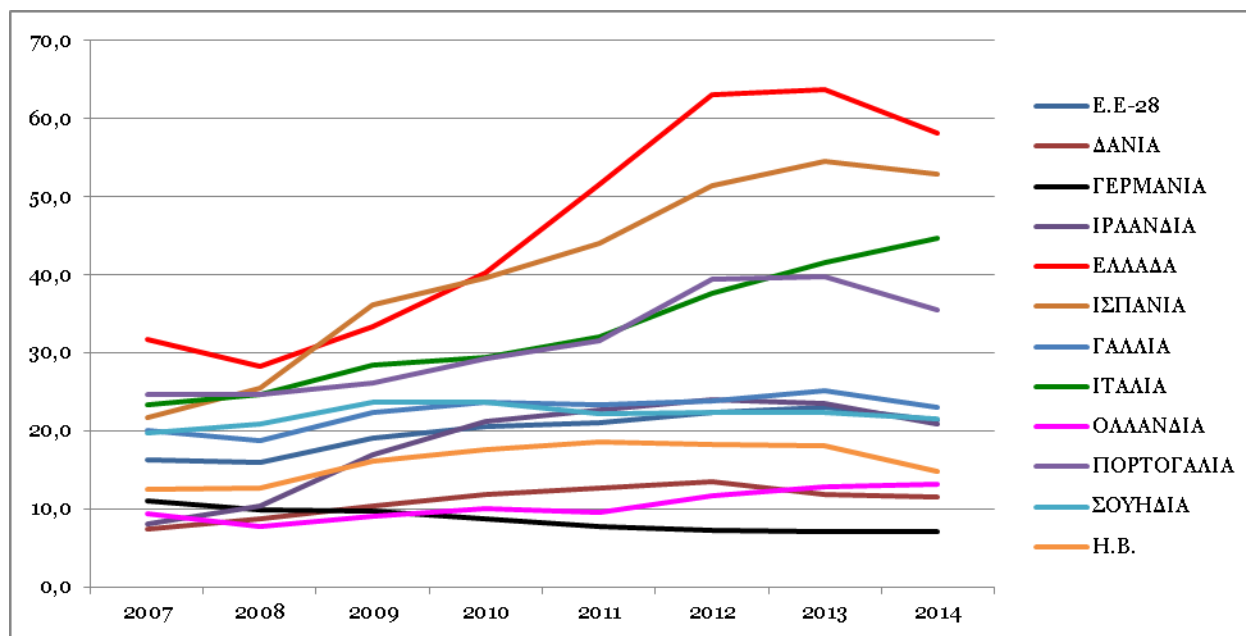
Πηγή : Eurostat, 2015

Όπως αναφέρθηκε, τα στοιχεία για την Ελλάδα δείχνουν σταθερά μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών από ότι των ανδρών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα το 2014 οι μεν νέες ελληνίδες κατέγραφαν συμμετοχή της τάξης του 52,3%, ενώ οι νέοι έλληνες 47,4%. Μεταξύ των 11 χωρών που εξετάζονται στο παρόν στατιστικό δελτίο η Δανία ακολουθούμενη από την Ολλανδία και τη Γερμανία, είναι οι χώρες με την μεγαλύτερη συμμετοχή νέων ανδρών στην εκπαίδευση ή κατάρτιση. Για τις γυναίκες, μετά την Δανία και την Ολλανδία που κατέχουν τις δύο πρώτες θέσεις την τρίτη θέση την μοιράζονται δύο χώρες, η Σουηδία και η Γαλλία.

Γενικά και από τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνεται ότι οι νεαρές ευρωπαϊκές γυναίκες κατέχουν την πρωτοκαθεδρία στη συμμετοχή σε εκπαίδευση ή κατάρτιση, επιδιώκοντας την άνοδο του εκπαιδευτικού τους επιπέδου και του επιπέδου κατάρτισης περισσότερο από τους συνομήλικούς τους άνδρες. Ωστόσο, αυτό δεν φαίνεται συνεπάγεται και καλύτερη θέση στην αγορά εργασίας για τις γυναίκες. Η εξέλιξη του μέσου όρου ανεργίας ανδρών και γυναικών στην Ε.Ε.-28 κατά το 2007-14 δείχνει ότι η θέση των γυναικών είναι μόνο κατά τι καλύτερη από αυτή των ανδρών ως προς την ανεργία. Το 2014, για παράδειγμα, οι άνδρες κατέγραφαν ανεργία 22,8% και οι γυναίκες 21,4%. Στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία αλλά και την Ολλανδία, η γυναικεία ανεργία είναι υψηλότερη από την ανδρική με πλέον χαρακτηριστική περίπτωση αυτήν της Ελλάδας, όπου τα σχετικά ποσοστά μεταξύ ανδρών και γυναικών

διαφέρον έως και 16% (Διάγραμμα 9 & 10). Στις άλλες χώρες που εξετάζονται σε αυτό το δελτίο, οι διαφορές στα ποσοστά της ανεργίας είναι πολύ μικρότερες. Στην Ελλάδα οι γυναίκες κατευθυνόμενες πιθανά σε επαγγέλματα τα οποία πλήγηκαν μαζικά από την οικονομική κρίση όπως οι υπηρεσίες, φαίνεται να είναι τα πρώτα θύματα της ανεργίας.

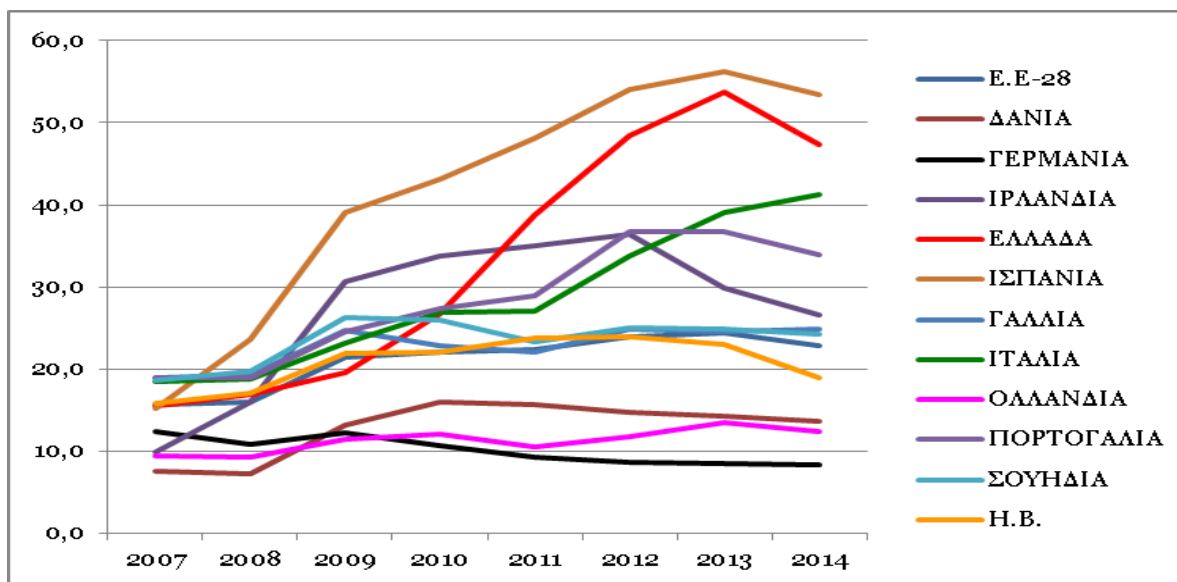
Διάγραμμα 9: Ποσοστό ανεργίας **γυναικών** ηλικίας 18-24 ετών, σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

Από τις χώρες του βορρά, η Δανία καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό των γυναικών που συμμετέχουν σε δράσεις εκπαίδευσης ή κατάρτισης, αλλά έρχεται 2^η (το 2014) μετά τη Γερμανία στα μικρότερα ποσοστά γυναικείας ανεργίας. Τη χαμηλότερη ανεργία στις γυναίκες αλλά και στους άνδρες παρουσιάζει η Γερμανία η οποία όμως όπως προαναφέρθηκε έχει σε επίπεδο ποσοστών συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ή κατάρτισης την 4^η ή και 5^η θέση. Ίσως λοιπόν, δεν μπορεί να συνδεθεί άμεσα η χαμηλή ανεργία με την υψηλή συμμετοχή σε εκπαίδευση ή κατάρτιση.

Διάγραμμα 10: Ποσοστό ανεργίας **ανδρών** ηλικίας 18-24 ετών, σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

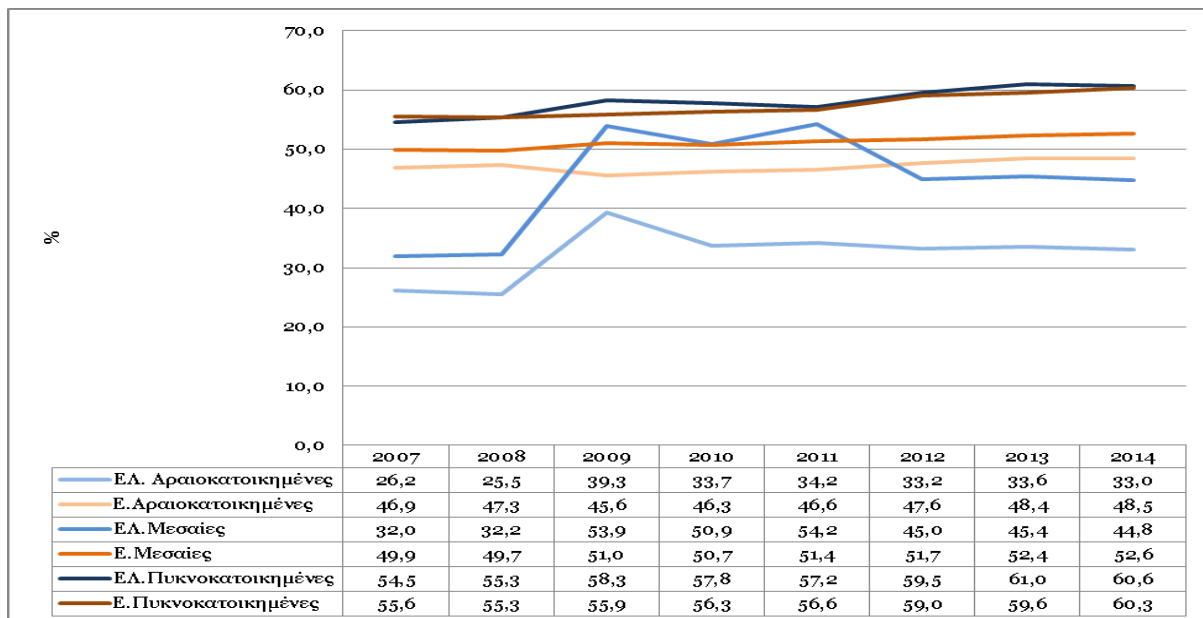
5. Συμμετοχή σε εκπαίδευση, κατάρτιση και βαθμός αστικότητας

Μία άλλη ενδιαφέρουσα παράμετρος που επηρεάζει τη συμμετοχή των νέων 18-24 ετών σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ή κατάρτισης, είναι ο βαθμός αστικότητας της περιοχής από την οποία προέρχονται.

Η Eurostat στα στοιχεία που παρέχει διακρίνει τρεις βαθμούς αστικότητας: περιοχές με μεγάλη πληθυσμιακή πυκνότητα (αστικές), με μεσαία πληθυσμιακή πυκνότητα (ημιαστικές) και με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα (αγροτικές).⁴ Σύμφωνα με τα στοιχεία, διαπιστώνεται ότι το ποσοστό της Ελλάδας που αφορά τις αστικές περιοχές της χώρας, συγκλίνει και τα τελευταία έξι χρόνια ξεπερνά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο των Ε.Ε-28 (Διάγραμμα 11). Μάλιστα είναι ενδιαφέρον ότι παρά την παρατεταμένη οικονομική και κοινωνική κρίση τα ποσοστά βαίνουν αυξανόμενα.

⁴Στις περιοχές με υψηλή πυκνότητα πληθυσμού, περιλαμβάνονται για παράδειγμα η Περιφέρεια Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, στις περιοχές με μεσαία πληθυσμιακή πυκνότητα η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και Κρήτης και στις περιοχές χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας η Δυτική Μακεδονία, Στερεά Ελλάδα.

Διάγραμμα 11: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών, στην Ε.Ε-28 και στην Ελλάδα, ανάλογα με το βαθμό αστικότητας, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

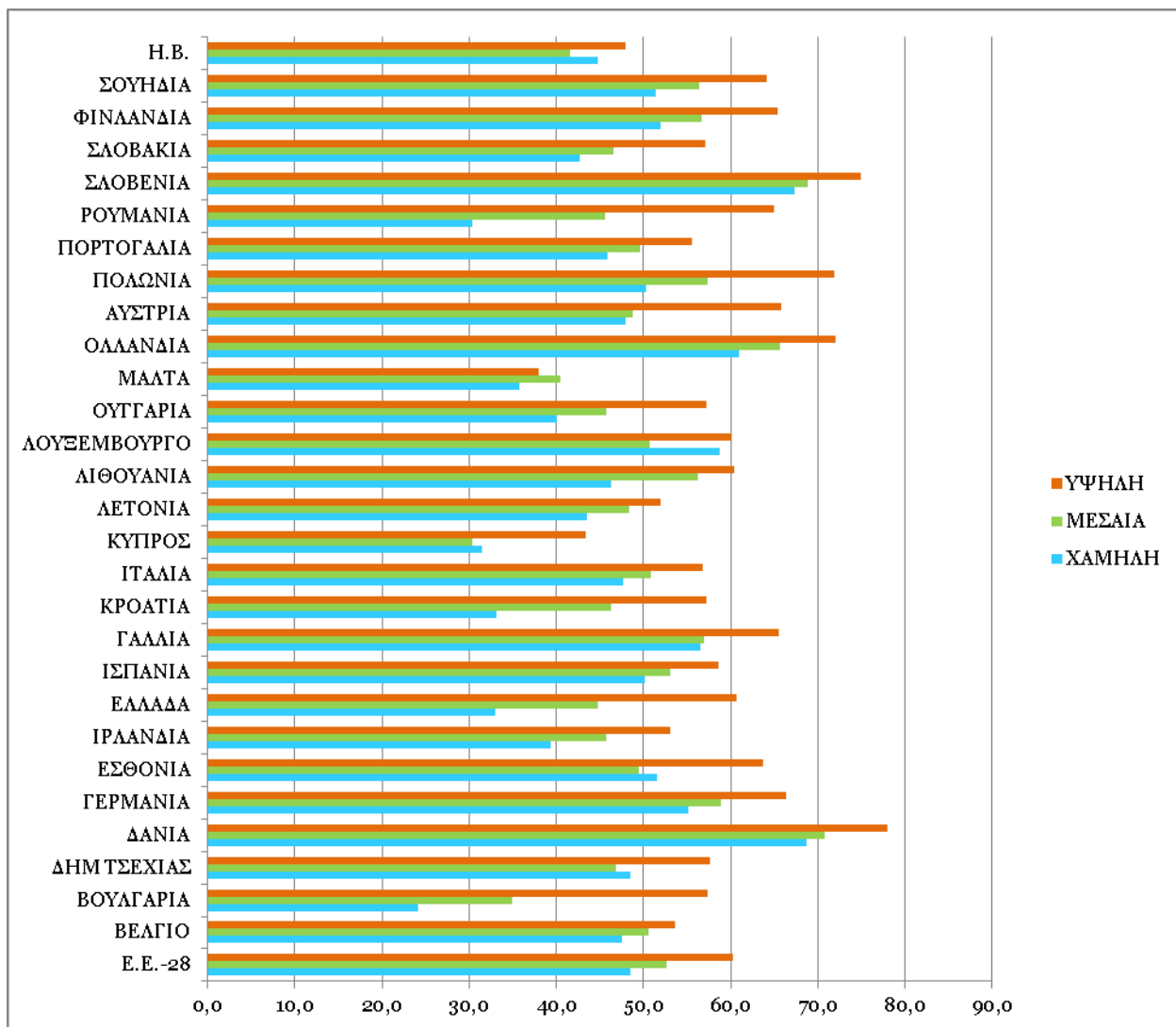
Το Διάγραμμα 12 μας δείχνει επιπρόσθετα ότι το 2014 στις αστικές περιοχές της Ελλάδας καταγράφεται ένα από τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής νέων 18-24 ετών, σε δράσεις εκπαίδευσης ή κατάρτισης στην Ε.Ε.-28. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο μάλιστα από αντίστοιχα χωρών όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, το Βέλγιο, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία κλπ.

Όταν, ωστόσο, μελετώνται τα στοιχεία που αφορούν τις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές της Ελλάδας τα πράγματα αλλάζουν σημαντικά. Για τις ημιαστικές περιοχές το 2007 και το 2008 τα ποσοστά συμμετοχής είναι αρκετά πίσω από το μέσο ευρωπαϊκό όρο (32,2% και 49,7% αντίστοιχα), κατόπιν για τρία συνεχόμενα έτη αυξάνεται ξεπερνώντας τον, ενώ μεταξύ 2012 και 2014, καταγράφεται μείωση με αποτέλεσμα να υπολείπεται εκ νέου από το μέσο ευρωπαϊκό όρο (το 2014, ΕΕ-28, 52,6% και Ελλάδα 44,8%).

Για τις αγροτικές περιοχές (με μικρή πληθυσμιακή πυκνότητα), τα ποσοστά είναι ακόμα χαμηλότερα από πολλές ευρωπαϊκές χώρες αλλά και από το σύνολο της Ε.Ε.-28. Το 2014 για την Ε.Ε.-28 το ποσοστό ανερχόταν σε 48,5% ενώ για την Ελλάδα στο 33% (Διάγραμμα 11). Σε αυτές τις περιοχές της Ελλάδας, τα στοιχεία δείχνουν ότι πλησιάζει

περισσότερο τις επιδόσεις αντίστοιχων περιοχών που βρίσκονται σε χώρες όπως η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Κροατία. (Πίνακας 2)

Διάγραμμα 12: Ποσοστό συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών, στις χώρες της Ε.Ε -28 ανάλογα με το βαθμό αστικότητας, 2014

Πηγή : Eurostat, 2015

Πίνακας 2: Ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση με βάση το βαθμό αστικότητας, στις χώρες της Ε.Ε -28, 2014

ΧΩΡΑ	Αγροτικές	Ημιαστικές	Αστικές
Ε.Ε.-28	48,5	52,6	60,3
ΒΕΛΓΙΟ	47,5	50,5	53,6
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	24,1	34,9	57,3
ΔΗΜ ΤΣΕΧΙΑΣ	48,5	46,8	57,6
ΔΑΝΙΑ	68,7	70,7	78,0
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	55,1	58,8	66,3
ΕΣΘΟΝΙΑ	51,5	49,4	63,7
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	39,4	45,7	53,1
ΕΛΛΑΔΑ	33,0	44,8	60,6
ΙΣΠΑΝΙΑ	50,2	53,1	58,6
ΓΑΛΛΙΑ	56,5	56,9	65,5
ΚΡΟΑΤΙΑ	33,1	46,2	57,2
ΙΤΑΛΙΑ	47,7	50,9	56,8
ΚΥΠΡΟΣ	31,4	30,3	43,3
ΛΕΤΟΝΙΑ	43,5	48,3	51,9
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	46,3	56,2	60,4
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	58,7	50,7	60,1
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	40,1	45,7	57,2
ΜΑΛΤΑ	35,8	40,5	37,9
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	61,0	65,7	72,0
ΑΥΣΤΡΙΑ	47,9	48,8	65,8
ΠΟΛΩΝΙΑ	50,3	57,3	71,9
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	45,8	49,6	55,6
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	30,3	45,6	64,9
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	67,3	68,8	74,9
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	42,6	46,5	57,0
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	52,0	56,7	65,4
ΣΟΥΗΔΙΑ	51,4	56,4	64,1
Η.Β.	44,7	41,5	47,9

Πηγή : Eurostat, 2015

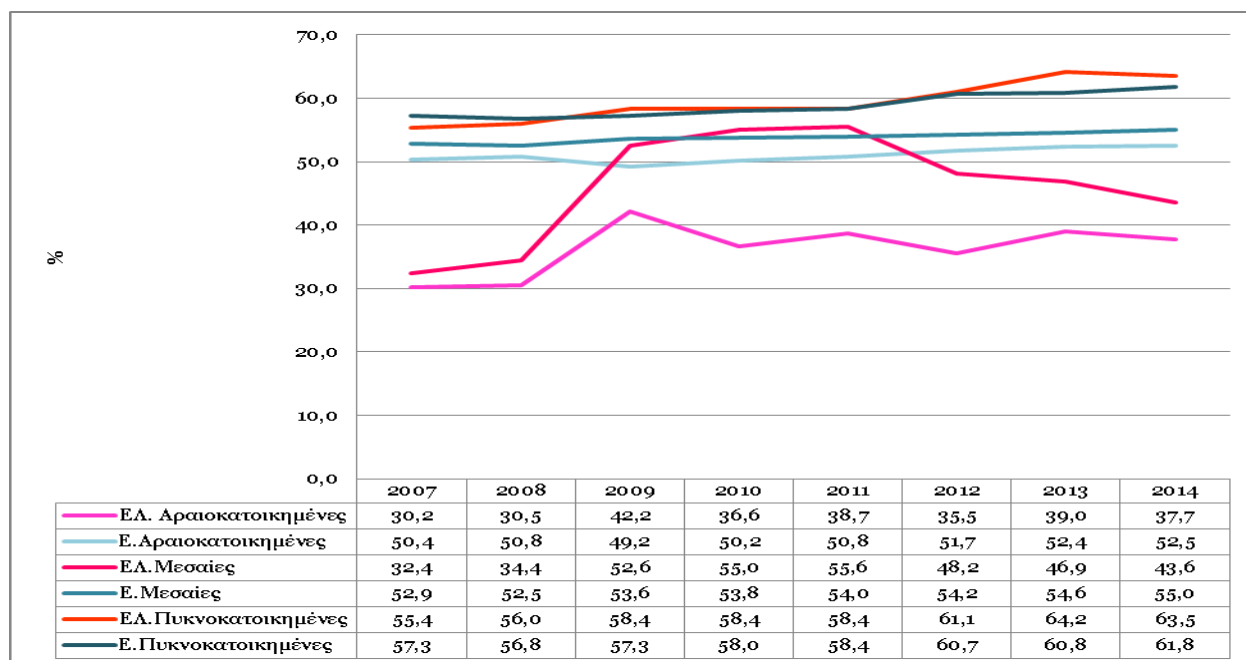
Εάν στην παραπάνω ανάλυση προστεθεί και η παράμετρος του φύλου, διαπιστώνεται καταρχήν ότι οι γυναίκες 18-24 ετών έχουν σε σχέση με τους συνομήλικούς τους άνδρες την πρωτοκαθεδρία συμμετοχής σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ή κατάρτισης και στις τρεις κατηγορίες περιοχών (Πίνακας 2). Οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των δύο φύλων καταγράφονται ωστόσο στις αγροτικές περιοχές όπου, κάποιες χρονιές (π.χ. 2008 ή 2013) αγγίζουν έως και τις 10 ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας 3: Ποσοστό συμμετοχής ανδρών & γυναικών 18-24 ετών στην εκπαίδευση ή κατάρτιση με βάση το βαθμό αστικότητας, Ελλάδα, 2007-2014

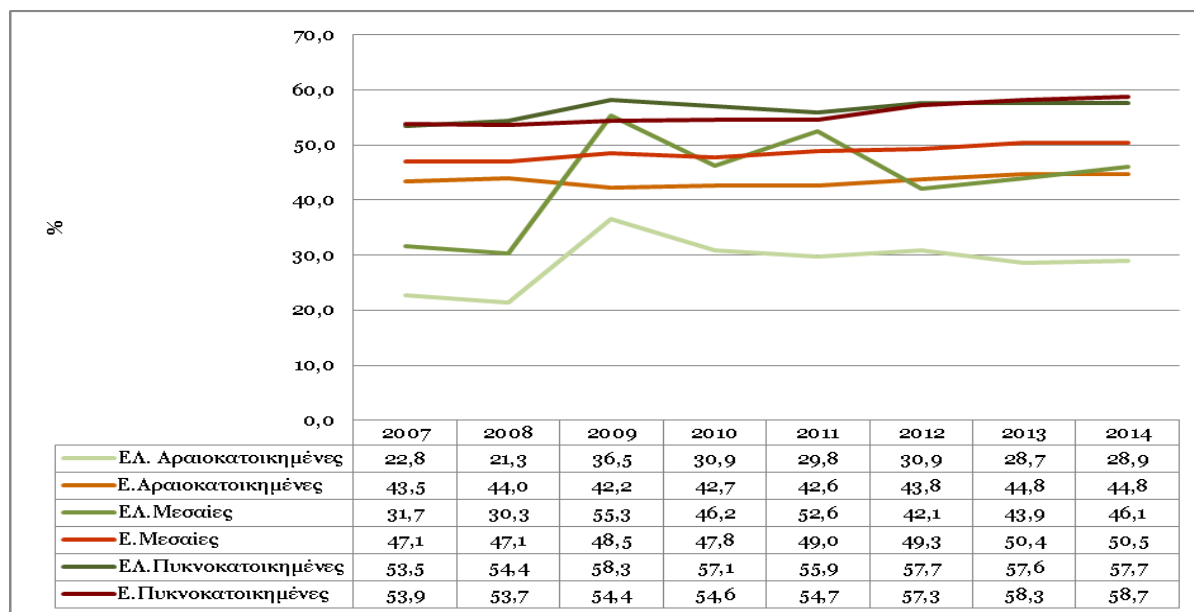
ΕΤΟΣ	Αγροτικές		Ημιαστικές		Αστικές	
	Α	Γ	Α	Γ	Α	Γ
2007	22,8	30,2	31,7	32,4	53,5	55,4
2008	21,3	30,5	30,3	34,4	54,4	56,0
2009	36,5	42,2	55,3	52,6	58,3	58,4
2010	30,9	36,6	46,2	55,0	57,1	58,4
2011	29,8	38,7	52,6	55,6	55,9	58,4
2012	30,9	35,5	42,1	48,2	57,7	61,1
2013	28,7	39,0	43,9	46,9	57,6	64,2
2014	28,9	37,7	46,1	43,6	57,7	63,5

Πηγή : Eurostat, 2015

Επίσης, παρατηρείται ότι τα ποσοστά που καταγράφουν οι γυναίκες στις αστικές και στις ημιαστικές περιοχές συγκλίνουν και μερικές φορές ξεπερνούν τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ αντίθετα οι νέες γυναίκες των αγροτικών περιοχών ακολουθούν με μεγάλη απόσταση τις συνομήλικές τους ευρωπαίες. (Διάγραμμα 13 και 14).

Διάγραμμα 13: Ποσοστό συμμετοχής **γυναικών** 18-24 ετών σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, Ε.Ε-28 και Ελλάδα, ανάλογα με το βαθμό αστικοποίησης, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

Διάγραμμα 14: Ποσοστό συμμετοχής **ανδρών** 18-24 ετών σε δραστηριότητες εκπαίδευσης-κατάρτισης, Ε.Ε-28 και Ελλάδα, ανάλογα με το βαθμό αστικότητας, 2007-2014

Πηγή : Eurostat, 2015

Αναφορικά με τους άνδρες 18-24 ετών στις αστικές περιοχές καταγράφεται μια υπεροχή των ποσοστών σε σχέση με το μέσο ευρωπαϊκό όρο για τέσσερα χρόνια (2008-2012) και στη συνέχεια μια μικρή μείωση, η οποία όμως οδηγεί σε ποσοστά κατώτερα των μέσων ευρωπαϊκών. Για τις ημιαστικές περιοχές τα ποσοστά είναι σταθερά χαμηλότερα του μέσου ευρωπαϊκού με εξαίρεση τα έτη 2009 και 2011, ενώ και για τις αγροτικές περιοχές καθ' όλη τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου τα ποσοστά συμμετοχής των ανδρών είναι σχεδόν στα μισά από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.

6. Γενικά σχόλια

- ✚ Στην Ελλάδα, καταγράφονται υψηλά ποσοστά συμμετοχής των νέων 18-24 ετών σε δράσεις εκπαίδευσης ή κατάρτισης, τα οποία αφενός συγκλίνουν με το ευρωπαϊκό μέσο όρο των Ε.Ε-28, αφετέρου είναι από τα υψηλότερα μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, κυρίως των νέων μελών της Ε.Ε.-28. Συγκριτικά δηλαδή με τα ποσοστά συμμετοχής των μεγαλύτερης ηλικίας ατόμων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση, τα ποσοστά των νέων 18-24 ετών είναι πολύ υψηλότερα και σε πολύ καλύτερη «κατάταξη» σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

- ✚ Η Δανία, είναι καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου 2007-2014, η χώρα με τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε δράσεις εκπαίδευσης ή κατάρτισης, επιβεβαιώνοντας έτσι την πρωτοκαθεδρία της στην Ε.Ε ως προς την κατάκτηση του στόχου για εκπαίδευση και διά βίου μάθηση για όλους και όλες και σε όλες τις ηλικιακές ομάδες.
- ✚ Ταχύτατη ήταν η πρόοδος που σημειώθηκε στις χώρες της νοτιοδυτικής Ευρώπης, Ισπανία και Πορτογαλία, ως προς τα ποσοστά των νέων που εκπαιδεύονται ή καταρτίζονται τα τελευταία χρόνια, με πιο εντυπωσιακή εξέλιξη αυτή της Πορτογαλίας, που από 37,3% το 2007 έφτασε το 51,2% το 2014, ξεπερνώντας και την Ελλάδα και αναδεικνύοντάς την ως τη χώρα της νότιας Ευρώπης με τη δυναμικότερη πορεία στον τομέα αυτό.
- ✚ Μια ενδιαφέρουσα διαπίστωση είναι επίσης ότι και σε αυτές τις ηλικίες οι εργαζόμενοι και εργαζόμενες συμμετέχουν περισσότερο από τους/τις ανέργους/ες σε εκπαίδευση ή κατάρτιση, όχι μόνο σε χώρες όπως η Γερμανία αλλά και σε χώρες όπως η Ελλάδα, ενισχύοντας έτσι την τάση που καταγράφηκε, στο προηγούμενο στατιστικό δελτίο για τα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα. Επίσης, δεν παρουσιάζεται διαφοροποίηση ανάλογα με το αν είναι χώρες του βορρά ή του νότου μια και αυτή η τάση παρατηρείται τόσο σε βόρειες όσο και σε κεντρικές ή νότιες ευρωπαϊκές χώρες.
- ✚ Οι γυναίκες των 18-24 ετών, όπως και στις μεγαλύτερες ηλικίες, είναι σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, είτε στον «εξελιγμένο» βορρά είτε στον πιο παραδοσιακό νότο, πιο συστηματικές χρήστες δράσεων εκπαίδευσης ή κατάρτισης, από ότι οι άνδρες συνομήλικοί τους. Ωστόσο, διαπιστώνεται για άλλη μια φορά ότι για τις γυναίκες η εκπαίδευση ή κατάρτιση δεν συνεπάγεται και υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης, κυρίως στις χώρες που καταγράφουν τα τελευταία χρόνια υψηλή ανεργία λόγω της οικονομικής κρίσης όπως οι χώρες της νότια Ευρώπης με θλιβερή πρωτιά την Ελλάδα.
- ✚ Οι νέοι και νέες που προέρχονται από μεγάλες αστικές περιοχές της Ελλάδας, είναι αυτοί και αυτές που συμμετέχουν περισσότερο σε δραστηριότητες εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Τα ποσοστά συμμετοχής είναι χαμηλότερα για τις ημιαστικές περιοχές και σημαντικά χαμηλότερα στις αγροτικές. Αυτό ισχύει για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και γενικά μπορεί εύλογα να υποτεθεί ότι στις αστικές περιοχές υπάρχει μεγαλύτερη προσβασιμότητα σε εκπαίδευση ή κατάρτιση, μεγαλύτερη ανάγκη και

περισσότερες εργασίες που απαιτούν εξειδικευμένη γνώση, μεγάλη γκάμα παρεχόμενων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων κ.ά.

- ✚ Τέλος, παρότι τα ποσοστά των νέων ελλήνων 18-24 ετών σε εκπαίδευση ή κατάρτιση είναι αρκετά ικανοποιητικά σε σχέση με τα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα αλλά και με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ένα ποσοστό 50% περίπου φαίνεται να είναι εκτός οποιασδήποτε εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αν αυτό συνδυαστεί με το γεγονός της υψηλής νεανικής ανεργίας, με το ότι αυτοί που συμμετέχουν στην εκπαίδευση ή κατάρτιση είναι συχνά εργαζόμενοι και προέρχονται από μεγάλα αστικά κέντρα, τότε μπορεί να ειπωθεί ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός νέων που είναι «μη ορατοί», που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης με ρίσκο το μακροχρόνιο αποκλεισμό τους από την εργασία και την κοινωνία. (NEET: Neither in Employment, Education or Training)

Συντακτική Επιτροπή

Α. Ζαχαρόπουλος, Πρόεδρος-Γενικός Διευθυντής

Σ. Π. Γαβρόγλου, PhD Διευθυντής

Ο. Καμινιώτη, PhD Διευθύντρια

Χ. Παϊδούση, PhD Διευθύντρια

Άρθρα, μελέτες, σχόλια κ.λπ. εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του συντάκτη ή των συντακτών τους. Περιεχόμενα αυτής της έκδοσης μπορούν να αναπαραχθούν εν μέρει, εξαιρουμένων των εμπορικών σκοπών, εφόσον υπάρξει ρητή αναφορά στην πηγή. Για την αναπαραγωγή ολόκληρου του εγγράφου απαιτείται προηγούμενη άδεια από το ΕΙΕΑΔ.

ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ 6-8

111 41 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210-2120700

ΦΑΞ: 210-2285122

e-mail: info@eiead.gr

www.eiead.g

